

"Cum historia pro securitate!"

**SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELMI-TÖRTÉNETI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG**

☒ : H-1037 Budapest, Haránt utca 12.

☎ : (+36/06-1) 250-6199 ; @ : paradi.jozsef@gmail.com

Web: <http://www.szbmrtt.atw.hu>

A körlevelek megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján

Tárgy: *Recenzió GYARMATI György*

**KÖRLEVÉL
(2019-354)**

Tisztelt Tagtársak, Kedves Szimpatizánsok!
Ezúton tájékoztatlak Benneteket arról, hogy 2019. VI. 13-án (csütörtökön) került ki a nyomdából a GYARMATI György szerzőségével készített és a pártállami állambiztonsági szervezetek történetét bemutató tanulmánygyűjtemény kötet.

GYARMATI György: *Rendszertitkok szolgákkal és szolgálatokkal.*

Pécs – Budapest, 2019,

Kronosz Kiadó – Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára. B/5, 392 p.
HU-ISBN 978 615 60 2700 9.

A kötet 2019. júniusában első kiadásként került ki a nyomdából. A B/5-ös méretű könyvet kemény kötésbe kötötték. Az első *borítón* a szerző neve és a kötet címe alatt fénykép látható, melynek a felvétele 1949. IV. 25-én a Magyar Vagon- és Gépgyár (MÁVAG) által a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóságának (BM ÁVH) adományozott csapatzászló átadási ünnepségén készült. A borítón a vörös, a fehér és a szürke színek árnyalatai dominálnak. A kötet gerincén a szerző és a cím felirata található. A hátsó borítón a szerző személyének rövid és a kötet tartalmának bővebb ismertetője olvasható. A bemutató szövegét olvasva megtudható, hogy a szerző az MTA doktora, nyugalmazott egyetemi tanár, aki az elmúlt két évtized során a politikai rendőrség működését vizsgáló írásaiból válogatva hozta létre a bemutatott kötet anyagát. A recenzió jellegű írás érzékelteti, hogy a kötet nem egyszerűen az ÁVH-ról, hanem a magyar pártállam — különböző korokban, különböző módon nevezett és működtetett — politika rendőrségeiről szól.

A kötet a klasszikus *címnegyedív* — szennycímdoldal, sorozatcímdoldal (amely jelen esetben várható, mivel a kötet nem sorozat részeként jelent meg), címdoldal és copyright oldal — elemeivel kezdődik, amelyek tartalma követi a magyar könyvnyomtatás hagyományait.

A címnegyedívet — az egy oldal terjedelmű — tartalomjegyzék követi, mely lap hátoldalán 1949. V. 1-én készült fénykép látható az Andrassy úti felvonulásról. A könyv szövege 10 fejezetből áll:

Péter Gábor fiatalsága, 1906-1945. Kutatási gondok az ÁVH-főnök életrajzának feltárásában.

A tanulmány eredeti megjelenése: Péter Gábor fiatalsága, 1906-1945. Kutatási gondok az ÁVH-főnök életrajzának feltárásában. 25-78.p. In GYARMATI György (szerk.) *Trezor 2. A Történeti Hivatal évkönyve 2000-2001.* Budapest, 2002, Történeti Hivatal. 415 p. HU-ISBN 978 963 23 6259 5.

Galgóczy Erzsébet interjúja Péter Gáborral.

A tanulmány eredeti megjelenése: Galgóczy Erzsébet interjúja Péter Gáborral. *Múltunk*, XLVII.évf. (2002) 2.sz. 223-248.p. HU-ISSN 0864-960X.

A politika rendőrsége Magyarországon a Rákosi-korszakban.

Az előadás első megjelenési helye: A politika rendőrsége Magyarországon a Rákosi-korszakban. magyar nyelven 9-35.p., német nyelven 37-67.p. In VITÁRI Zsolt (szerk.): *Európa és a magyarság a 18-20. században.* Pécs, 2002, Pécsi Tudományegyetem. 67 p. /Habilitációs Füzetek, 1./ HU-ISSN 1588-4171.

Ha tiéd az ÁVO, tiéd a hatalom. A politikai rendőrség működése 1947-1948-ban.

A tanulmány eredeti megjelenése: Ha tiéd az ÁVO, tiéd a hatalom. A politikai rendőrség működése 1947-1948-ban. 97-133.p. In GYARMATI György (szerk.): *Allamvédelem a Rákosi-korszakban. Tanulmányok és dokumentumok a politikai rendőrség második világháború utáni tevékenységéről.* Budapest, 2000, Történelmi Hivatal. 366 p. HU-ISBN 963 00 5092 7.

Kádár János és a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága. Fordulat és folyamatosság a Kommunista Párt politikájában 1948-ban.

A tanulmány eredeti megjelenése: Kádár János és a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatósága. Fordulat és folyamatosság a Kommunista Párt politikájában 1948-ban. 115-145.p. In GYARMATI György (szerk.): *Trezor 1. A Történeti Hivatal Évkönyve 1999.* Budapest, 1999, Történeti Hivatal. 312 p. HU-ISSN 1585-3993.

Egy választás kettős könyvelése. ÁVH-s „reakcióterkép” az 1949. évi Magyarországról.

A tanulmány eredeti megjelenési címe: Népfrent-tojásokból reakciós rántotta -Á'la ÁVH. *Betekintő*, V.évf. (2011) 2.sz. A folyóirat csak a világháló jelenik meg, oldalszámozás nélkül. HU-ISSN 1788-7569.

Világhálón:

http://www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2015_2_gyarmati.pdf

Az ÁVH intézménytörténetének társadalmi-politikai környezete, 1953-1956.

A tanulmány eredetileg PALASIK Mária társszerzőségével jelent meg: Az ÁVH intézménytörténetének társadalmi-politikai környezete, 1953-1956. 7-61.p. In GYARMATI György — PALASIK Mária: *Trójai faló a belügyminisztériumban. Az ÁVH szervezete és vezérkara 1953-1956.* Budapest, 2013, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – L'harmattan. 506 p. HU-ISBN 978 963 23 6724 8. /Közelmúltunk hagyatéka./ HU-ISSN 1586-9784.

Végjáték és nyitány. Nagy Imre temetése és az állambiztonság.

A tanulmány eredeti megjelenése: *Végjáték és nyitány. Nagy Imre temetése és az állambiztonság. Betekintő*, VIII.évf. (2014) 2.sz. A folyóirat csak a világháló jelenik meg, oldalszámozás nélkül. HU-ISSN 1788-7569.

Világhálón:

http://www.betekinto.hu/sites/default/files/betekinto-szamok/2014_2_gyarmati.pdf

A vasfüggöny és az állambiztonsági szervek alkonya Magyarországon 1989-ben.

A tanulmány eredeti megjelenése: A vasfüggöny és az állambiztonsági szervek alkonya Magyarországon 1989-ben. 95-116.p. In GYARMATI György (szerk.): *A Páneurópai Piknik és a határátörés 20 év távlatából.* Sopron – Budapest, 2010, Sopron Megyei Város Önkormányzata. L'harmattan. 140 p. HU-ISBN 978 963 23 6259 5.

A közelmúlt feltárása és az ügyöknkérdés.

A tanulmány eredeti megjelenése: A közelmúlt feltárása és az ügyöknkérdés. *Mozgó Világ*, XXXIII.évf. (2007) 9.sz. 77-85.p. HU-ISSN 0324-4601.

A fejezetcímek szövegén belül azonban — egy-egy gondolatcsoport elhatárolásaként — szakasz címek is találhatóak, bár ezek a tartalomjegyzékben nem szerepelnek. Az első fejezeten belül például hat szakasz cím szerepel.

A tartalomjegyzék utáni fényképet követő oldalon kezdődik az *előszó*, amely két oldal terjedelemmel a 14. oldalon fejeződik be. Az előszót a szerző 2019 áprilisában Vácott írta. Az előszóban a szerző arról tájékoztatja az olvasót, hogy „A rendszerváltás nyomán — főként a »levéltári forradalmat« követő »fülkeforradalom« óta — tapasztalhatjuk a történetivé lett iratelyütések világának újrafelosztását.” Ezeket az „újrafelosztásokat” a szerző a jegyzetapparátusában nem korrigálta. A hivatkozásai azokat az adatokat tartalmazzák, amelyek az okmányok eredeti fellelhetőségi helyeit tükrözik.

A magyar pártállam politikai rendőrségének korszakait néhány — másoktól is átvett — frappáns jelzővel illeti. Ilyen például a BIBÓ Istvántól kölcsönvett „dúvad állam” kifejezés. A szerző az előszóban a tények és események helyett inkább a vizsgált időszak és téma érzelmi oldalát kívánta érzékeltetni a csengőfrász, a feketeautó, a bőrkabátosok, az ÁVÓ-s kifejezések használatával, továbbá Szvetlana ALEKSZEKEVICSNÉK „*Elhordott múlt-*

jaink” című kötetére való hivatkozással, valamint „*A Rákosi- és a Kádár-korszak perzekutorainak kontinuitására.*” vonatkozó úgynevezett „*guminormák*” jelző használatával. Így fordulhatott elő, hogy az a HARANGOZÓ Szilveszter, aki 1952-ben EISENBERGER Benjámín [PÉTER GÁBOR] titkárságvezetőjeként ténykedett, 1989-ben állambiztonsági főcsoportfőnöki és belügyminiszterhelyettesi beosztásból altábornagyi rendfokozattal mehetett nyugdíjba. Dr. GYARMATI György szűkebb családja „kalandos” eseményein keresztül néhány mondatban műve lényegi vonulatát úgy fejezi ki, hogy a vizsgált időszak mindenkori politika rendőrsége „a párt ökléből” a „párt szemefülévé” vált.

A könyv záró fejezete a 383. oldalon zárul. Ezt a 455 nevet tartalmazó *névmutató* követi. A kötet utolsó előtti eleme „*A szerző korábban megjelent kötetei*” (*önálló és társszerzős művek*)” című jegyzék, amelyben összesen egy oldal terjedelemmel 10 kötet került felsorolásra.

Az oldal hátlapján található, hogy a Kronosz Kiadó gondozásával megjelent könyvek elektronikusan is elérhetőek az Archívum Adatbázis Kiadó által létrehozott honlapon:

www.szaktars.hu

A kötetet a „Kronosz Kiadó és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának közös kiadványai” című lista zárja.

A szerző *lábjegyzeteket* használt, mégpedig fejezetenként előről kezdve a számozásukat, így összességében a kötet 718 jegyzetet tartalmaz. „A politika rendőrsége Magyarországon a Rákosi-korszakban” című fejezet azonban nem tartalmaz jegyzeteket.

Sajnálatos módon a kötethez nem készül forrás- és irodalomjegyzék, így a hivatkozott művek szakrendi besorolására sem nyílt lehetőség.

A magyar rendvédelem-történet művelése érdekében kifejtett tevékenységéhez mindannyiótoknak további eredményeket kívánok!

Budapest, 2019. VI. 17.

Tagtársi üdvözléssel:

Dr. PARÁDI József
a társaság elnöke